

льновживаними (фр. *idée fixe* «нав'язлива думка», англ. *happy end* «щасливий кінець»); запозичені слова, які становлять цілком засвоєні лексичні одиниці, зрозумілі щодо форми та значення, а тому не сприймаються мовцями як чужорідні (папір, лозунг, бойкот); інтернаціоналізми – слова, які в однаковому чи близькому звучанні та написанні й при наявності того самого значення закріплені в словниковому складі багатьох мов світу (аналіз, синтез, математика, алгоритм, азимут); 2. Калькування – поморфемний переклад іншомовного слова (укр. недолік є калькою рос. *недочет*, самовизначення є калькою рос. *самоопределение*); 3. Семантичні запозичення – такі запозичення, коли своє слово набуває значення, яке має його іншомовний відповідник (рос. *гвоздь* у розумінні «найголовніше в чомусь», з фр. слова *clou* з цим значенням); 4. Словотвірні запозичення – такі запозичення, коли власний зміст передається морфемами інших мов, завдяки буквальному перекладу морфологічних частин слова (укр. і рос. *безсмертник*, *бессмертник* з фр. *immortel*); 5. Усні запозичення – слова сильно пристосовуються до фонетики мови – запозичувачки, навіть можуть бути перекрученими (укр. *кристал* та рос. *кристалл*, а *усним* – укр. *кришталь* і рос. *хрусталь*); 6. Прямі запозичення – запозичення, які безпосередньо переходять із однієї мови до іншої (пол. *місто*, *мешканець*; рос. *чиновник*, *кріпость*); 7. Опосередковані запозичення – запозичення, які проникли із однієї мови до іншої через посередництво третьої мови (родзинки з фр. *raisin* через нім. *Rosine* та пол. *rodzynki*).

Спіцина А.
НТУ «ХП»

УКРАЇНСЬКА МОВА – ДУХОВНЕ НАДБАННЯ НАШОГО НАРОДУ

Найбільший скарб народу – це його мова. Саме мова, яка віками, тисячоліттями складалася, шліфувалася на землі предків, передавалася з покоління в покоління, дедалі точніше і повніше відображаючи душу народу й водночас формуючи її. Досвід людства упродовж тисячоліть переконливо доводить, що мова об'єднує народи в нації й змінює державу.

Занепадає мова – зникає і нація. Коли ж мова стає авторитетною, перспективною, необхідною і вживається насамперед національною елітою – сильною і високорозвиненою стає як нація, так і держава.

Мова й школа, мова й наука, мова й церква, мова й театр, мова й державне врядування, мова й армія – сфери, де українська мова то утверджувалась, то відступала під тиском імперської політики. Нараховують 22 заборони української мови, 8 з них – у радянський час. Поглянути на історію свого краю, збагнути роль рідної мови в утвердженні української державності дають змогу писемні документи, праці істориків, етнографів, лінгвістів.

Ще донедавна панувала офіційна й непорушна доктрина про давньоруську народність й спільну для всіх слов'ян мову, внаслідок розпаду яких в епоху феодальної роздрібненості нібито утворилися, не раніше XIV ст., три східнослов'янські народи та їхні мови. На противагу цьому вчені української діаспори дотримувались концепції М. Грушевського щодо витоків української народності безпосередньо з православ'янського періоду, тобто з середини I тисячоліття н.е. Українська мова була ще до того, як українські князі почали об'єднувати руські землі. На кінець XII ст. українська народність вже сформувалась й мала дві гілки: галицько-волинську та наддніпрянську.

Коли йдеться про походження української мови, переважна більшість зацікавлених сприймає цю проблему як походження сучасної української літературної мови. Проте слід пам'ятати, що національна мова складається з двох самостійних гілок: спільної для всієї нації літературної мови, відшліфованої майстрами художнього слова, й мови народної, яка досить відмінна в різних діалектах. Щодо походження сучасної української літературної мови в науці – тут жодних проблем немає. Загальновідомо, що її започаткував наприкінці XVIII ст. І. Котляревський, а основоположником став Т. Шевченко.

Щоб дослідити походження української мови, слід з'ясувати послідовність, час і місце виникнення властивих її фонетичних, граматичних і лексичних рис. Рубіж XI-XII ст. можна умовно визнати часом завершення формування української мови й початком нового етапу її історії. Формування українського народу та його мови почалося приблизно з середини I тисячоліття н. е. й розтягнулося на кілька століть. Проте тим рубежем, від якого українська мова виступає з усіма характерними мов-

ними особливостями, що становлять її специфіку, був приблизно кінець XI – початок XII ст. Найдавніша точно датована пам'ятка українського рукописного мистецтва, яка збереглася до наших днів, належить до середини XI ст. Це широковідоме в науці знамените Остромирове Євангеліє 1056-1057 рр. – шедевр вітчизняної і світової культури книги, створене у великокняжому скрипторії при Софіївському соборі в Києві. Традиційно цю пам'ятку прийнято вважати початком книжкової справи в Україні.

Отже, розвиток і збагачення української мови почалося з давніх-давен. І в наші дні необхідно пишати багатством української мови.

Стороженко К.
НТУ «ХП»

МОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Сьогодні підприємства-працедавці до випускників вищих навчальних закладів висувають такі вимоги: знання персонального комп'ютера; аналітичне мислення; володіння іноземною (переважно англійською) мовою; вміння працювати в колективі; комунікативні навички; орієнтованість на кар'єру; досвід роботи тощо. Слід звернути увагу, що мова – «візитна картка» кожного з нас, адже вона дає змогу оцінити не тільки ступінь освіченості та ерудиції особи, а й рівень її професійної підготовки. На жаль, значна кількість студентів демонструє слабкі навички в науковій і діловій комунікації, забуває про дотримання мовного етикету, зловживає словесним брудом (жаргоном, суржилом, ненормативними виразами, просторіччям, словами-паразитами). Тому проблема підвищення мовної культури молоді залишається актуальною.

Нині, коли українська мова розширює сферу свого функціонування, досконале володіння мовою стає важливим компонентом діяльності фахівців. Формування культури професійного й ділового мовлення слід вважати одним із важливих напрямів професійної підготовки сучасного економіста.

Доведено, що під час мовної освіти виховується всебічно розвинута особистість, здатна висловлювати власні думки, аналізувати й оцінювати явища дійсності, грамотно користуватися мовою. Така людина наполег-